

Scherven

‘Waar gaat u naartoe?’ vroeg de vrouw naast haar.

Sinds ze het busstation achter zich hadden gelaten, had de vrouw al meerdere pogingen ondernomen om een gesprek aan te knopen, allemaal tevergeefs, als een mug die bloed rook, maar de kans niet kreeg om onder het muskietennet te kruipen.

‘Ik ga weg,’ antwoordde ze alleen maar. Bemoelial, voegde ze er in gedachten aan toe.

Meestal draaide een reis om de bestemming. Ditmaal niet. Ze staaarde uit het raam en zag voor de laatste keer hoe de stad haar tentakels over de vruchtbare berghellingen uitspreidde. Voor de laatste keer zag ze ook de fruitverkopers; de voetballende kinderen, die haar aan de jongen deden denken; de straatbarbiërs; de eetstalletjes waar ze die arepa’s met vleesvulling verkochten waar het meisje altijd zo dol op was geweest; de oudjes die —net als haar grootvader vroeger— domino speelden op straat; de geluidswallen, beklad met graffiti in het geel-blauw-rood van de nationale driekleur; dat alles gehuld in een mist van benzinedampen, die als een deken over de stad lag.

Ze had vaker over deze weg gereden. Meestal tot aan Maracay en dan via een andere weg naar de kust. Vroeger, toen geluk nog iets was geweest wat je niet had hoeven te veinzen, hadden ze de vakanties regelmatig doorgebracht aan het strand, in Choróní of Ocumare, zoals alle gelukkige mensen in die tijd deden. Dat was in de jaren dat alles nog niet was ingestort en ze nog samen waren geweest, zij, haar man en hun twee kinderen. In de schittering van het raam zag ze de auto weer voor zich, het meisje dat om de haverklap vroeg of ze er al bijna waren, de jongen die naar buiten staaarde en met zijn ogen de kokospalmen langs de weg leek te tellen. Misschien was het een teken dat ze als moeder had gefaald, maar ze stelde vast dat ze altijd meer van de jongen had gehouden dan van het meisje.

‘Ik ga ook weg,’ zei de bemoelial naast haar. ‘Wie wil hier nou blijven, in deze misère?’

Ze antwoordde niet, zag naast zich de betonnen wooncomplexen die hoog boven de straten van de stad uittorenden en dacht terug aan haar eigen huis. Die ochtend had ze thuis —of in dat appartement dat ze bij gebrek aan beter maar als haar thuis was gaan beschouwen—haar spullen ingepakt: wat kleding, de ingelijste foto die altijd op de kast had gestaan, haar paspoort. Daarna had ze de deur in het slot laten vallen en was ze weggegaan, zonder om te kijken.

Plotseling begon haar tas te trillen. Ze excuseerde zich en pakte haar telefoon uit de tas om te kijken wie haar belde. Het was het meisje, inmiddels een vrouw met twee kinderen, om te vragen of ze al onderweg was. Voordat ze kon antwoorden, werd de verbinding verbroken. Ze borg de telefoon weer op en keek opnieuw uit het raam.

Inmiddels had de stad plaatsgemaakt voor een ruig, maar vruchtbaar berglandschap, waar de weg als een slang doorheen kronkelde. De altijd aanwezige benzinelucht vermengde zich in haar hoofd met de geur van guave- en kapokbomen, alsof ze weer even op de hacienda in Aragua was, waar ze haar eerste kinderjaren had doorgebracht.

‘Was dat uw dochter?’ vroeg de vrouw.

‘Ja, hoezo?’

‘Gewoon. Dat dacht ik.’

Ze nam de vrouw even in zich op, schaamteloos, alsof ze door de ruit van een etalage keek, en constateerde dat ze vast een stuk jonger was dan dat ze eruitzag.

‘Woont uw dochter in Colombia?’ vroeg de etalagepop.

‘Ja.’ Als ze kortaf reageerde, zou de vrouw vast snel haar mond houden.

De buschauffeur besloot de radio aan te zetten. Niet veel later schalde er reggaetonmuziek uit de boxen. Ja joh, dacht ze, laten we er gelijk een feestje van maken. Alsof we allemaal voor onze lol in deze bus zitten. Ze merkte dat haar buurvrouw de herrie daarentegen wel kon waarderen: ze had haar ogen gesloten, bewoog haar hoofd op de maat van de muziek, tikte met haar voeten op de vloer. En dan wel over de misère klagen, dacht ze, terwijl je zelf eigenlijk ook gewoon onderdeel bent van het probleem.

‘Ik heb zelf geen dochter, maar wel een zoontje,’ vertelde de vrouw, zodra ze weer uit haar trance was ontwaakt. ‘Een zoontje van vijf.’

‘Ik heb ook een zoon.’

Gelijk kreeg ze spijt van die ontboezeming. Waarom had ze dat nu weer gezegd tegen die wildvreemde vrouw, die haar gewoon zat uit te horen? Nu dacht dat mens wellicht dat ze om een praatje verlegen zat en zat ze straks nog de hele reis opgescheept met dat ongewenste gezelschap.

Ze probeerde zich te concentreren op de deining van de weg, die haar deed denken aan de golven die stuksloegen op het strand van Choróni, maar het kwaad was al geschied.

‘En woont uw zoon ook in Colombia?’

‘Nee.’ Hoe haalde dat mens het in haar hoofd om zulke ongepaste vragen te stellen!

Geïrriteerd vestigde ze haar aandacht weer op het raam, waarachter nu velden vol suikerriet te zien waren. In de verte ontwaarde ze het zwakke silhouet van het gebergte dat de vallei van de zee scheidde.

‘Ik heb net afscheid van mijn zoontje genomen,’ ging de vrouw verder, terwijl ze weemoedig voor zich uitstaarde. ‘Als ik werk vind, hoop ik hem snel weer in mijn armen te kunnen sluiten.’

Aanstelster. Wees gewoon blij dat je tenminste nog afscheid hebt kunnen nemen.

Zij had dat geluk niet gehad.

In gedachten keerde ze terug naar de dag dat ze de jongen voor de laatste keer had gezien. Die dag had ze hem gesmeekt om niet aan de demonstratie deel te nemen, want wat had het nog voor zin om te demonstreren als alles toch al verloren was? Hij was boos geworden en had haar gezegd dat het de schuld was van onverschillige mensen als zij dat het land naar de klote was gegaan. Die nacht was hij niet thuisgekomen. En de nachten daarna ook niet.

Waar was het misgegaan? Wanneer waren de eerste tekenen van verval zichtbaar geworden? Waarschijnlijk toen het land naar één grote petroleumput was begonnen te stinken.

Ineens merkte ze dat de vrouw naast haar huilde.

‘Wat is er?’ vroeg ze, terwijl ze probeerde haar ergernis niet te laten blijken.

‘Ach, u bent zo aardig voor me. Dank u wel. Het is ook allemaal zo verschrikkelijk,’ snotterde de aanstelster. ‘Mijn lieve Mateo heeft leukemie. Hopelijk kan ik straks eindelijk zijn medicijnen betalen.’

‘Dat is vreselijk. Het spijt me.’

Ditmaal was haar reactie oprecht.

Ze keek de vrouw even aan, maar wist niet zo goed wat ze nog meer kon zeggen. Zodra ze haar blik weer op het raam richtte, zag ze haar oudste kleinzoon in een veld vol suikerriet spelen. Het jongetje leek op zijn oom, wat een goed teken was. Ook al zo’n denker. Misschien was alles toch nog niet verloren.

‘Wat ziet u eigenlijk als u uit het raam kijkt?’ vroeg de vrouw, toen ze weer tot bedaren was gekomen. ‘Als ik zelf uit het raam kijk, zie ik namelijk altijd alleen maar hoe het hier ooit was. Tegenwoordig valt er niets meer te zien, want alles is allang kapot. Het is alsof we buiten alleen nog maar scherven zien en die met onze herinneringen aan elkaar proberen te lijmen.’

Terwijl de bus verder door het schervenlandschap reed, keken de twee vrouwen elkaar aan. En even, in een fractie, zagen ze in de ander de weerspiegeling van hun eigen breekbare gestalte.